

**PRÍHOVOR PREZIDENTA SR
pri príležitosti osláv 82. výročia Karpatsko-
duklianskej operácie**

Dukla, 3. 10. 2026

Vážení žijúci hrdinovia oslobodzovacích bojov, vážení veteráni,
vážený pán predsedu Národnej rady Slovenskej republiky,
vážení páni prezidenti Schuster a Gašparovič,
vážený pán podpredseda vlády a minister obrany Slovenskej republiky,
vážený pán podpredseda vlády a minister obrany Českej republiky,
vážení členovia vlády,
vážené členky a členovia Národnej rady,
vážené excelencie,
vážení spoluobčania.

Je odvtedy už 82 rokov, a predsa tí, ktorí ste nastávajúce peklo prežili, máte doteraz všetko v živej pamäti. V septembri roku 1944 sa na poľskej strane Duklianskeho priesmyku zhromaždili jednotky, ktoré sa mali prebojovať na naše územie, začať ho postupne oslobodzovať a pomôcť tak Slovenskému národnému povstaniu. Tie polia, na ktorých sa československé a sovietske jednotky zhromažďovali, sú takpovediac na dohľad z tohto miesta. Prejdete pár kilometrov Duklianskym priesmykom a ste tam. Ibaže by to nesmeli byť polia, ktoré boli pred 82 rokmi doslova premočené krvou. A nesmel by to byť priesmyk, v potoku ktorého uprostred tých najťažších bojov tiekla táto krv dva dni namiesto vody.

Všetci tí, ktorí sa prebojovali cez Kótu smrti a ďalšie vražedné miesta až pred Duklu, počuli pred záverečným útokom túto mrazivú vetu: Na konci tejto cesty je len kríž. Buď železný na vašej hrudi, alebo drevený na vašom hrobe. A vy, drahí hrdinovia slovenských oslobodzovacích bojov, ste napriek tomu vstali zo zákopov a vyrazili k našim hraniciam. V týchto horách vás v mraze a blete čakali mesiace krutých bojov, po ktorých ostali pre mnohých vašich kamarátov v zbrani len tie kríže drevené. Skláňam sa pred vami v hlbokej úcte, drahí veteráni, pred vašou odvahou a odhodlaním! Ste živým dedičstvom hrdinskej kapitoly slovenských dejín a váš národ vám má za čo ďakovať! Ďakujeme pekne.

Vážené dámy, vážení páni!

Celé hodiny by sme mohli hovoriť o utrpení našich hrdinov. A aj tak by sa predstavy nás, čo sme to nezažili, ani len nepriblížili k realite čo i len jedného dňa v blate a v mraze. Toto utrpenie je navždy vpísané v životoch a tvárach našich veteránov. A nemým svedkom stratených životov je vyše 1200 mien, vyrytých na kolonáde k duklianskemu pamätníku. K týmto obetiam z radov 1. Československého armádneho zboru neoddeliteľne patrí aj 21-tisíc padlých vojakov Červenej armády.

Ale dnes, na tomto mieste, musím položiť jednu zo zásadných otázok, ktorá sa viaže k tomuto hrdinstvu v duklianskom Údolí smrti. Prečo naši hrdinovia postupovali a podstupovali toto utrpenie? A prečo tu tisícky z nich položili svoje životy? Bolo to preto, aby ich obeť viedli k pokojnému životu v mieri – alebo preto, aby budúce generácie znova žili v hrôzach vojny a strachu o svoj život?

Som pevne presvedčený, že každý jeden hrdinský skutok a každý jeden položený život boli obetované v nádeji, že ich deti a budúce generácie už hrôzy vojny nikdy nezažijú! A ako dnes my, synovia a vnukovia duklianskych hrdinov, nakladáme s týmto odkazom? Za našimi východnými hranicami piaty rok zúri plnoformátová vojna a na oboch stranách umrú za jediný mesiac desiatky tisíc mladých chlapcov! V rovnakom veku, v akom padlo množstvo ich predkov tu na Dukle!

Áno, hovorím o predkoch, pretože v týchto horách umierali bok po boku Slováci, Rusi aj Ukrajinci so spoločným cieľom: zbaviť svet hrôz vojny, zbaviť ho vražedného fašizmu a umožniť ďalším generáciám vyrastať v mieri, v pokoji a v nádeji! Dnes dva znepriatelené štáty na východ od nás nedokážu nájsť dohodu ani len na zastavení palby a prímerí, počas ktorého by sa mohli vrátiť k diplomatickým rokovaniam. Je mi veľmi ľúto, že pomaly jediným receptom, ktorý nám dnes medzinárodné spoločenstvo na tento konflikt ponúka, je ešte viac zbroidiť, ešte viac bojovať a ešte viac umierať!

Nedá sa ani len predstaviť - práve tu, v Údolí smrti - že toto je v 21. storočí správny postup na ukončenie akéhokoľvek konfliktu. Desivá spomienka na zmarené mladé ľudské životy na Dukle zaväzuje celú Európu, aby hľadala mierové riešenie päťročnej vojny na Ukrajine! Ale nehovorím len o Ukrajine, vážené dámy a vážení páni. Ľudia so zdesením sledujú, ako sa v posledných týždňoch a mesiacoch začína čoraz viac a otvorenejšie hovoriť o možnosti konfliktu Severoatlantickej aliancie s Ruskom. Ako zrazu

aj mnohí štátnici a rešpektované osobnosti začínajú s obavami hovoriť o tom, že Európu možno čaká ďalšia vojna. Množia sa rôzne spravodajské operácie a mediálne hry, zostruje sa jazyk diplomatov a atmosféra sa nebezpečne začína podobat' situácii pred veľkými svetovými konfliktmi v minulosti.

A ja opäť počúvam, že jediným riešením je zbrojiť čím ďalej, tým viac, aby sme na takýto konflikt boli pripravení. Vnímam tieto slová s obrovskou obavou. Pretože zvyšovanie zbrojenia a špičkovania rôznych provokácií nie je cestou k zmierneniu napätia, ale k jeho ďalšej eskalácii. Pretože od pocitu sily je len krôčik k odhodlaniu naozaj si túto silu aj vyskúšať. Mnohé veľké konflikty vo svete nezačali z priamej túžby po vojne - ale z neschopnosti ovládnuť zmlilitarizovanú situáciu na všetkých zúčastnených stranách.

Po desiatkach rokoch sa dnes otvárajú archívy a my sa až s odstupom času dozvedáme, ako sme sa počas studenej vojny doslova o vlások minuli s jadrovou apokalypsou. A neraz sa tak stalo nie vďaka rôznym systémom technického zabezpečenia, ale práve kvôli ľuďom, ktorí nás po zlyhaní techniky zachránili od katastrofy a boli to ich odvážne rozhodnutia. Títo niekdajší dôstojníci, letci či námorníci z tých čias, dnes niekde bez mediálnej slávy dožívajú v ústraní svoj život, ale možno im celá planéta vďačí za svoje prežitie. Zahrávanie sa s globálnou vojnou je zahrávaním sa s ohňom, ktorý môže ukončiť túto etapu našej civilizácie.

A preto pri pamiatke všetkých duklianskych obetí znovu apelujem na to, aby sme nezabudli na skutočný dôvod, pre ktorý títo hrdinovia položili svoj život: mier, pokoj a bezpečie. Je prirodzené, že každá krajina, ktorá si ctí svoju zvrchovanosť a územnú celistvosť, musí byť schopná obrany takýchto základných znakov svojho štátu. Je úctyhodné a správne, ak sú ľudia na Slovensku pripravení nasledovať hrdinstvo svojich otcov a dedov a v prípade napadnutia brániť svoju vlasť tak, ako to robili oni. A je aj to logické, že najmä menšie krajiny sa spoliehajú na systémy kolektívnej bezpečnosti, pretože sú zárukou ochrany pred mocenskými chůtkami prípadného vonkajšieho agresora.

To všetko je našou úlohou aj na Slovensku, aj v Európe, aj v Severoatlantickej aliancii. Ale vždy by malo platiť, dámy a páni, že zbraň v ruke je tou poslednou možnosťou, kedy nadobro zlyhá diplomacia a keď sa pre dosiahnutie dohody za rokovacím stolom

urobilo naozaj, naozaj všetko. Európska únia vznikla ako mierový projekt, aby sa šialenstvo druhej svetovej vojny nikdy viac neopakovalo.

A tu sa obávam, že práve v prípade Ukrajiny sme v Európe príliš rýchlo rezignovali na snahu o diplomatické riešenie a príliš rýchlo sme sa vydali skratkou, že celý konflikt sa vyrieši na bojovom poli. Stále máme čas konať – a mali by sme ho využiť, ak chceme mať čisté svedomie pred budúcimi generáciami.

Vážené dámy, vážení páni!

Nech nám je pamiatka duklianskych hrdinov skutočným mementom toho, kam vedú hrôzy vojny aj snahy o ovládnutie sveta pod plášťom ideológie nenávisti a smrti. Nech nám je mementom toho, že naša sloboda a desaťročia mierového života boli vykúpené krvou mladých ľudí, ktorí mali svoje životy pred sebou, no položili ich pre naše dnešné dobro. A nech je nám ich utrpenie záväzkom, aby sa nikdy nič podobné nemuselo zopakovať ani na Slovensku, ani v Európe. Snaha o mier nie je len našou povinnosťou, ale je podmienkou nášho prežitia.

Česť a sláva hrdinom Dukly, česť a sláva Slovenskej republike! Ďakujem vám veľmi pekne.